

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“

ЈНУ ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК
„КРСТЕ МИСИРКОВ“ – СКОПЈЕ

ул. „Григор Прличев“, бр. 5, 1000 Скопје, Р Македонија
Централа: +389 2 3114 733 телефон/факс.: +389 2 3 222 225
Електронска адреса: kontakt@imj.ukim.edu.mk
Веб-страница: www.imj.ukim.edu.mk

Меѓународна научна конференција
(Скопје, 13 – 14 ноември 2019 г.)

**МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК – ИЗВОР НА ФИЛОЛОШКИ
И НА КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА**

Меѓународен организациски одбор

д-р Елена Јованова-Грујовска, н. сов./ред. проф. (директорка на Институтот)

д-р Лидија Тантуровска, н. сов./ред. проф. (претседателка на Одборот)

д-р Катица Трајкова, н. сов./ред. проф. (секретар)

д-р Мери Цубалевска, н. сов./ред. проф.

д-р Еленка Стоевска-Денчова, н. сов./ред. проф.

д-р Лилјана Макаријоска, н. сов./ред. проф.

д-р Веселинка Лаброска, н. сов./ред. проф.

д-р Мери Јосифовска, в. н. сор./вонр. проф.

д-р Снежана Петрова-Џамбазова, в. н. сор./вонр. проф.

акад. Јан Соколовски (Вроцлав)

д-р Бранко Тошовиќ (Грац)

д-р Емине Инанир (Истанбул)

д-р Вера Смоле (Љубљана)

д-р Жарко Бошњаковиќ (Нови Сад)

д-р Наталија Бороникова (Перм)

д-р Ален Калајџија (Сараево)

д-р Станислав Станковиќ (Косовска Митровица/Приштина/Белград)

д-р Борјана Прошев-Оливер (Загреб)

Почесни членови на Меѓународниот организациски одбор

д-р Трајко Стаматоски, н. сов.

д-р Мито Аргировски, н. сов.

д-р Георги Георгиевски, н. сов.

д-р Љубица Станковска, н. сов.

д-р Димка Митева, н. сов.

д-р Марија Коробар-Белчева, н. сов.

д-р Васил Дрвошанов, н. сов.

д-р Стоја Поп-Атанасова, н. сов.

ПРОГРАМА

13 ноември (среда) 2019 година

9:00 – 10:00 Регистрација на учесниците

10:00

ОТВОРАЊЕ НА МЕЃУНАРОДНАТА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

10:00 – 10:10 – Поздравни говори

10:10 – 10:20 – Промоција на Зборникот

МИСИРКОВ – ПРЕДИЗВИК ЗА НОВИ ПРОУЧУВАЊА ВО НАУКАТА

Промотор: проф. д-р Људмил Спасов

10:20 – 10:30 – Промоција на Зборникот од минатогодишната Меѓународна конференција

ЈАЗИКОТ И КУЛТУРАТА – СОСТОЈБИ И ПРЕДИЗВИЦИ

Промотор: проф. д-р Искра Пановска-Димкова

10:30 – 10:40 – Претставување на компактниот диск со апстракти од овогодишната Меѓународна научна конференција

МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК – ИЗВОР НА ФИЛОЛОШКИ И НА КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

Промотор: проф. д-р Јордана Марковиќ

11:00 – 13:30 – РАБОТЕН ДЕЛ

15:00 – 17:00 – РАБОТЕН ДЕЛ

14 ноември (четврток) 2019 година

10:00 – 11:00 – РАБОТЕН ДЕЛ

11:30 – 12:30 – РАБОТЕН ДЕЛ

13 ноември (среда) 2019 година

11:00 – 13:30 – Сесија 1, претпладне (амфитеатар на ИМЈ)

Модератори: Лидија Тантуровска, Александар Новик

Масеј КАВКА

ЗА ТАТКОВИНАТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Димитар ПАНДЕВ

ЈАЗИЧНИТЕ ЗАЛОЖБИ НА КОДИФИКАТОРИТЕ НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Александра ЃУРКОВА

МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И КУЛТУРАТА НА ИЗРАЗУВАЊЕ: ЈАЗИЧНИ И ИДЕНТИТЕТСКИ КРИЗИ ВО МАКЕДОНИЈА

Александар НОВИК

ЈАЗИК И ИДЕНТИЧНОСТЬ МАКЕДОНЦЕВ-МУСУЛМАН – ГОЛО БОРДО (АЛБАНИЈА) В ЕПОХУ ИНТЕРНЕТА

Вера СТОЈЧЕВСКА-АНТИЌ

РАКОПИСНОТО НАСЛЕДСТВО СО ПАРАЛЕЛИ ВО РАЗНОРОДНИ ТЕКСТОВИ

Борјана ПРОШЕВ-ОЛИВЕР

КОМПАРАТИВНО-КОНТРАСТИВЕН ОСВРТ НА ПЕРФЕКТОТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ХРВАТСКИОТ ЈАЗИК

Дискусија

Пауза за ручек

15:00 – 17:00 – Сесија 1, попладне (амфитеатар на ИМЈ)

Модератори: Катица Трајкова, Јордана Марковиќ

Искра ПАНОВСКА-ДИМКОВА

УПОТРЕБАТА НА АКЦЕНТСКИТЕ ЦЕЛОСТИ ВО СОВРЕМЕНИОТ МАКЕДОНСКИ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Јордана МАРКОВИЌ

НОМИНАЦИЈА УЧЕСНИКА У СВАДБЕНИМ ОБИЧАЈИМА У СРПСКОМ И МАКЕДОНСКОМ ЈЕЗИКУ

Tomislav LONGINOVIĆ

JEZIK I NACIJA: OD IDENTITETA DO APSURDA

Hadžem HAJDAREVIĆ

MATERNJI JEZICI NAPREMA NASLIJEĐENIH I NOVOSTVORENIH STEREOTIPA I IDEOLOŠKIH MATRICA NA BALKANU

Емил НИАМИ

ТИ VS. ВЈЕ – ЕТИКЕЦИЈАТА ПРИ КОМУНИКАЦИЈАТА ВО СОВРЕМЕНОТО МАКЕДОНСКО ОПШТЕСТВО

Дискусија

11:00 – 13:30 – Сесија 2, претпладне (сала на ИМЈ)

Модератори: Снежана Петрова-Џамбазова, Милица Стојановиќ

Снежана ПЕТРОВА-ЏАМБАЗОВА

КАТЕГОРИЈАТА ВИД ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И СОВРЕМЕНАТА УПОТРЕБА НА ВИДСКИТЕ ПАРОВИ ВО МЕДИУМИТЕ

Iwona ŁUCZKÓW

UWAGI O KONSTRUKCJACH FUNDOWANYCH NA ZANEGOWANYM PREDYKACIE CZEKAŚ/ЧЕКА

Виолета ЈАНУШЕВА

МНОЖИНАТА НА ИМЕНКИТЕ ШТО СЕ УПОТРЕБУВААТ САМО ВО ЕДНИНА ВО МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Бобан КАРАПЕЈОВСКИ, Марија ПАНДЕВА

ДИРЕКТНОТО КАЖУВАЊЕ СО МИНАТО НЕОПРЕДЕЛЕНО ВРЕМЕ И СО КОНСТРУКЦИИ СО СУМ И ИМАМ ВО „СВЕТОТ НА ПЕСНАТА И ЛЕГЕНДАТА“ ОД БЛАЖЕ КОНЕСКИ

Милица СТОЈАНОВИЌ

СЕМАНТИКА ГЛАГОЛА СА ПОЧЕТНИМ МОРФЕМСКИМ СЕГМЕНТОМ ОБЕЗ-

Сашка ГРУЈОВСКА-МИЛАНОВА

ЗА УПОТРЕБАТА НА ГЛАГОЛСКИТЕ ВРЕМИЊА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ПРИ РАСКАЖУВАЊЕТО СО НОВИ

Јана КУЗМАНОВА

ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ПРЕКУ КОНТЕКСТНО-СЛОБОДНА ГРАМАТИКА И ПРИМЕНИ

Дискусија

Пауза за ручек

15:00 – 17:00 – Сесија 2, попладне (сала на ИМЈ)

Модератори: Веселинка Лаброска, Марија Томанова

Лидија ТАНТУРОВСКА

ЗА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА ПО ПРЕДМЕТОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК ЗА УЧЕНИЦИТЕ ОД ДРУГИТЕ ЗАЕДНИЦИ (ВО ОСНОВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ) – РАЗМИСЛУВАЊА И ПРЕДЛОЗИ

Татјана ГОЧКОВА-СТОЈАНОВСКА, Елизабета БАНДИЛОВСКА

МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО НЕМАЈЧИН И СТЕПЕНОТ НА УСВОЕНОСТ НА ЈАЗИЧНИТЕ ЗНАЕЊА

Виолета НИКОЛОВСКА

ЈАЗИЧНА (НЕ)ПИСМЕНОСТ

Марија ГРКОВА

УСВОЕНОСТА НА ГЛАГОЛСКИОТ СИСТЕМ ВО ПРЕДМЕТНАТА НАСТАВА (КАЈ УЧЕНИЦИТЕ ВО ШТИПСКО)

Марија ТОМАНОВА

ЗНАЧАЈ МАКЕДОНСКОГ ЈЕЗИКА У 21. ВЕКУ (ИЗМЕЃУ ЧЕКИЃА И НАКОВЃА)

Бранислав ГЕРАЗОВ, Веселинка ЛАБРОСКА, Ирена САВИЦКА

ИЗРАЗУВАЊЕ НА ЛИНГВИСТИЧКИТЕ ФУНКЦИИ ПРЕКУ ИНТОНАЦИЈАТА ВО СОВРЕМЕНИОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

Дискусија

11:00 – 13:30 – Сесија 3, претпладне (сала на ИМЛ)

Модератори: Елена Јованова-Грујовска, Ален Калајџија

Елена ЈОВАНОВА-ГРУЈОВСКА, Елизабета КУЗМАНОВСКА

МЕСТОТО НА ЕКСПРЕСИВНАТА ЛЕКСИКА ВО ИНФОРМАТИВНИТЕ ЕМИСИИ НА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ МЕДИУМИ

Ален КАЛАЈДЏИЈА

BOSANSKE BLASFEMIČNE RIJEČI I IZRAZI PREMA RAZUMIJEVANJU ABDULVEHABA ŽERČEVIJE ILHAMIJE U DJELU *TUHĀTUL-MUSALLIN VE ZUBĀTUL-HAŠ'IN*

Олгица ДОДЕВСКА-Михајловска

ЗБОРОБРАЗУВАЧКИТЕ ОСОБЕНОСТИ ВО „ЛОЗЈЕ“ НА БЛАЖЕ КОНЕСКИ – ТРАДИЦИЈА И ИНОВАЦИЈА

Mariana BARČUK-HALYK

THE “VBOLIVALNYK” CONCEPT IN THE SLAVIC LANGUAGES: COMPARATIVE TYPOLOGY AND FUNCTIONAL-SEMANTIC ASPECTS

Наташа МИЛАНОВ

О ПОЛИСЕМИЧНИМ ГЛАГОЛИМА КОЈИМА СЕ ПРИМАРНО ОЗНАЧАВА ПЕРЦЕПЦИЈА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ – СТАЊЕ У РЕЧНИКУ И САВРЕМЕНОМ ЈЕЗИКУ

Дискусија

Пауза за ручек

15:00 – 17:00 – Сесија 3, попладне (сала на ИМЛ)

Модератори: Мери Цубалевска, Марија Стришевска

Снежана ВЕЛКОВСКА

ОНОМАТОПЕЈАТА И ФРАЗЕОЛОГИЈАТА

Лилјана МАКАРИЈОСКА, Мери ЦУБАЛЕВСКА

ЛЕКСИКАТА ВО ТВОРЕШТВОТО НА ИВАН ЧАПОВСКИ

Јасминка ДЕЛОВА-СИЛЈАНОВА

ФРАЗЕМИ СО КОМПОНЕНТА *НОКТ* ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ЧЕШКИОТ ЈАЗИК

Maria STRYSZEWSKA

PRZYMIOTNIKI BOTANICZNE W JĘZYKACH SŁOWIAŃSKICH

Фани СТЕФАНОВСКА-РИСТЕСКА

СЕМАНТИЧКА АНАЛИЗА НА ФРАЗЕМИТЕ СО КОМПОНЕНТА *МАЧКА*

Катица ТОПЛИСКА-ЕВРОСКА

КОЛОКАЦИИТЕ И НИВНАТА ПРИМЕНА ВО МАКЕДОНСКИТЕ ТОЛКОВНИ РЕЧНИЦИ

Дискусија

14 ноември (четврток) 2019 година

10:00 – 12:00 – Сесија 1 (амфитеатар на ИМЈ)

Модератори: Лилјана Макаријоска, Ерма Рамиќ-Куниќ

Лилјана МАКАРИЈОСКА, Бисера ПАВЛЕСКА-ГЕОРГИЕВСКА

ЛЕКСИЧКАТА СИНОНИМИЈА ВО СРЕДНОВЕКОВНИТЕ МОЛИТВЕНИЦИ

Елка ЈАЧЕВА-УЛЧАР, Марија ЧИЧЕВА-АЛЕКСИЌ

ЗА НЕКОИ СЕМАНТИЧКИ ОСОБЕНОСТИ НА ЕВАНГЕЛИЈАТА ОД ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА 19 ВЕК ВО ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА

Надежда ЈОВИЋ

ЛЕКСИЧКИ СЛОЈЕВИ У ХИЛАНДАРСКОМ МЕДИЦИНСКОМ КОДЕКСУ (ПРЕПИС XVI ВЕК)

Весна КОСТОВСКА

СЛОЖЕНКИТЕ ОД МАКЕДОНСКОТО ЧЕТВОРОЕВАНГЕЛИЕ ВО ОДНОС НА СОВРЕМЕНИТЕ ЕВАНГЕЛСКИ ПРЕВОДИ (ОД ЕВАНГЕЛИЕТО ПО ЛУКА)

Борче АРСОВ

ПРЕГЛЕД НА НАЈЧЕСТИТЕ ГЛАГОЛСКИ ФОРМИ ЗА ИЗРАЗУВАЊЕ НА МИНАТОСТА ВО ПРВИТЕ ПРЕВОДИ НА НОВИОТ ЗАВЕТ НА СОВРЕМЕН МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК НАПИШАНИ СО ГРЧКО ПИСМО

Mehmed KARDAŠ

NAD LEKSIKOM GRIGORVIČ-GILJFERDINGOVIH ODLOMAКА BOSANSKOG
ČETVEROEVANĐELJA

Erma RAMIĆ-KUNIĆ

NOVA SAZNANJA O DANIČIĆEVOM (NIK.B) EVANĐELJU

Дискусија

10:00 – 12:00 – Сесија 2 (сала на ИМЈ)

Модератори: Еленка Стоевска-Денчова, Татјана Трајковиќ

Љубица СТАНКОВСКА

ГЕОГРАФСКИ АПЕЛАТИВИ ОБРАЗОВАНИ СО СУФИКСОТ -ЛО ВО МАКЕДОНСКАТА ТОПОНИМИЈА

Васил ДРВОШАНОВ

ИМЕНУВАЊАТА НА *БАЧИЛОТО* ВО МАКЕДОНСКИТЕ ГОВОРИ

Андрей НИКОЛАЕВИЧ СОБОЛЕВ

ДИЈАЛЕКТИ МАКЕДОНСКОГО ЈАЗЫКА В СЕВЕРНОЙ СЕВЕРНОЙ МАКЕДОНИИ НА ЈУЖНОСЛАВЈАНСКОМ ФОНЕ

Еленка СТОЕВСКА-ДЕНЧОВА

НАЗИВИТЕ ЗА 'РОДИЛКА' ВО МАКЕДОНСКИТЕ ДИЈАЛЕКТИ

Светлана ДАВКОВА-ЃОРГИЕВА

ОД ДИЈАЛЕКТНАТА ЛЕКСИКА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Гоце ЦВЕТАНОВСКИ

СИМБОЛИКАТА, НАРОДНИТЕ ВЕРУВАЊА И ОБИЧАИТЕ ЗА ПЕПЕРУГАТА И ДИЈАЛЕКТНИТЕ ИМЕНУВАЊА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Татјана ТРАЈКОВИЌ

ДИЈАЛЕКАТ ЗБОРНИКА „ЕТЕ ТАКОЈ – ВРАЊСКОМ КАЛДРМОМ“

Миљана ЧОПА

КВАЛИТЕТ ВОКАЛА /Е/ И /О/ У ГОВОРУ ПОМОРАВСКОГ ОКРУГА

Веселинка ЛАБРОСКА

НАЗИВИТЕ ЗА *КРЛУШКА* НА МАКЕДОНСКАТА ДИЈАЛЕКТНА ТЕРИТОРИЈА СПОРЕД КАРТОТЕКАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ДИЈАЛЕКТЕН АТЛАС

Дискусија

10:00 – 12:00 – Сесија 3 (сала на ИМЛ)

Модератори: Мери Јосифовска, Драгана Радовановиќ

Мери ЈОСИФОВСКА

СОПСТВЕНИТЕ ИМИЊА ВО РОМАНОТ ЗА ДЕЦА „ГОЛЕМИ И МАЛИ“ ОД БОШКО СМАКОСКИ

Ленка ТАТАРОВСКА

СУШТИНАТА НА ЈАЗИКОТ ВО СВЕТОТ НА МАРКО ЦЕПЕНКОВ

Катерина ПЕТРОВСКА-КУЗМАНОВА

ЗАСТАПЕНОСТА НА ИСТРАЖУВАЊАТА ЗА ЈАЗИКОТ ВО СПИСАНИЕТО „МАКЕДОНСКИ ФОЛКЛОР“

Родна ВЕЛИЧКОВСКА

МУЗИЧКИОТ ЈАЗИК НА ЕДЕН ОД БАЛАДНИТЕ МОТИВИ ВО МАКЕДОНСКОТО ТРАДИЦИОНАЛНО НАРОДНО ПЕЕЊЕ

Драгана РАДОВАНОВИЌ

ХЛЕБ И ТЕСТО У ОБРЕДНОЈ ПРАКСИ И ПРАЗНИЧНИМ ЦИКЛУСИМА

Кристина ДИМОВСКА

ПРЕДИЗВИЦИТЕ НА ПРЕВЕДУВАЊЕТО „ПОМОРЈАНСКА“ ТЕРМИНОЛОГИЈА НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

Христина АНДОНОВСКА

ЈАЗИЧНИОТ ИЗРАЗ НА ОТЕЦ СТЕФАН САНЦАКОСКИ (ВРЗ ПРИМЕРИ ОД НЕГОВОТО ТВОРЕШТВО)

Билјана НИКОВСКА

ПРЕВЕДУВАЊЕТО НА ИМИЊАТА НА ЛИКОВИТЕ ВО ЛИТЕРАТУРАТА ЗА ДЕЦА (ВРЗ ПРИМЕРИ ОД КНИГИ НА БЕАТРИКС ПОТЕР ПРЕВЕДЕНИ НА МАКЕДОНСКИ ОД АНГЛИСКИ)

Дискусија

12:30 – ЗАТВОРАЊЕ НА КОНФЕРЕНЦИЈАТА ВО АМФИТЕАТАРОТ НА ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“ – СКОПЈЕ

***

Времетраењето на рефератите е ограничено на 10 минути.

***

Информација

15:00 – Тргување за Кратово на 14.11.2019 год., а враќање на 15.11.2019 год. во попладневните часови.

**СЕКЦИСКО ПРЕДАВАЊЕ НА ТЕМА
„УСВОЕНОСТА НА ГЛАГОЛСКИОТ СИСТЕМ ВО ПРЕДМЕТНАТА НАСТАВА
(КАЈ УЧЕНИЦИТЕ ВО ШТИПСКО)“
ОД Д-Р МАРИЈА ГРКОВА (КРАТОК ОСВРТ)**

**(УЧЕСТВО НА Д-Р МАРИЈА ГРКОВА НА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА
КОНФЕРЕНЦИЈА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК – ИЗВОР НА ФИЛОЛОШКИ
И НА КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА, 13 И 14 НОЕМВРИ 2019, СКОПЈЕ.
ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“)**

Гркова во своето излагање наведува дека предмет на истражувањето во овој труд е усвојувањето на глаголите од страна на учениците во предметната настава (од VI до IX одд.) во Штипско. Како што е познато од наставните програми по Македонски јазик, единствено глаголите од менливите зборовни групи се среќаваат во сите одделенија од предметната настава. Токму тоа е причината глаголите и граматичките категории кои ги разликуваат да бидат предмет на анализирање по овој повод.

Вежбите кои послужија за истражувањето се преземени од наменски составени тестови по Македонски јазик кои ги користи и при истражувањето за докторската дисертација на тема „Јазичните грешки по морфологија кај учениците во основното образование во Штипско“. Вежбите се целосно или делумно преземени главно од училишната литература по Македонски јазик или, пак, се наменски составени и прилагодени кон истражувачките цели, како и кон возраста на целната група ученици.

Во истражувањето по овој повод предвид се земени седум вежби од наменски составените тестови по Македонски јазик.

Гркова ги издвојува следниве резултати:

Првата прикажана вежба е преземена од тестот за шесто одд. од која треба да се издвојат примерите: *мораи да јадеи; тој мои ќе јаде* кои се забележани во дел од тестовите како форми за заповеден начин (првиот пример), односно можен начин (вториот пример). Формата *мои* има функција на скратена верзија од модалниот збор *можеби* во штипскиот говор кој важи за говор со изразена економичност во зборувањето (особено во разговорниот стил) што води до скратување на некои зборови;

Од наредната вежба која е преземена од тестот за седмо одд. може да се забележи дека големиот број неточни одговори кај свршените глаголи се должи на определување на глаголите *падне* и *појде* како несвршени. Според Велјановска, Дучевска, Танушевска и Тофоска (Велјановска, Дучевска, Танушевска, Тофоска, 2007: 13), со

суфиксот *-не* се образуваат свршени од несвршени глаголи, што го менува значењето на мотивирачкиот глагол. Оваа наставка или само го менува видот на глаголот, образувајќи форми што значат моментно извршување на дејството или, пак, привнесува и извесна нијанса во лексичкото значење на глаголот (Бл. Конески, 2004: 390).

Во следната вежба која е преземена од тестот за осмо одд. се бара да се образуваат форми за заповеден начин од прикажаните глаголи (чува, качува, вика; шие, крие, чуе; сече, јаде, погледне; плови, седи, објасни; стои, спои, освои). Во неа, дел од неточните одговори се однесуваат на пишување на формите *стои, спои, освои* наместо *стој, спој, освој* за заповеден начин. Според Маленко (Маленко, 2012: 184), заповедниот начин во штипскиот говор се образува со додавање на наставката *-j* на глаголите со општ дел на вокал, додека глаголите со општ дел на консонант образуваат заповедна форма со вокалот *-и*. Според тоа *-j* ја добиваат глаголите од а- и од е-група. Глаголите од е-група со завршок на општиот дел на консонант прават заповедна форма со *-и*. Во штипскиот говор интересни се формите *ми, ти*, но и *миј, тиј*, како и *ој* од *оди* со испуштање на консонантот *-д-*, впрочем како што се добиени и формите *глеј, дај, јај*;

Во наредната вежба од истиот тест учениците го менуваа глаголот *слуша* според дадените барања и во 3 лице еднина. Најголем број од неточните одговори кај заповедниот начин се должат на пишување на формите за 2 лице еднина, наместо 3 лице еднина, па наместо *нека/ да слуша*, пишувале *слушај*. Маленко (Маленко, 2012: 185), за првото и за третото лице заповеден начин во штипскиот говор споменува дека се образуваат со поврзување на сегашното време и *да* и *нека*. Според авторите на *Опитата граматика* (Бојковска, Минова-Ѓуркова, Пандев, Цветановски, 2008: 194), конструкциите со честичките *да* и *нека* и формите на сегашното време со своето значење на индиректна заповед или како повик за заедничко вршење на дејството се блиски до заповедниот начин, но тие не се заповедни форми.

Во следната прикажана вежба од тестот за осмо одд. во која се бара да се изменат понудените три глаголи во минато неопределено свршено време, во дел од тестовите глаголите се менувани во минато определено време. Во други тестови, пак, во истата вежба се среќава двојство кај глаголот изодил: *сум изодел, си изодел, изодел*, но и *сум изодил, си изодил, изодил*. Во однос на двојството кај глаголот *оди*, Бл. Конески (Конески, 2004: 371) во својата *Граматика* го споменува следново: формата *одив* носи една нијанса на целосно опфаќање на глаголското дејство, тоа што придонесува и за извесно изгладување на реалната повторливост на дејството, содржана логички во

дополнението *три дена* од примерот: *Јас одив три дена на нива*. Целосното опфаќање на дејството, значи, се налага над неговата стварна периодичност. Понатаму, авторот (Конески, 2004: 371) продолжува: формата *одев* во реченицата: *Јас одев три дена на нива*, го претставува дејството во неговото одвивање и затоа, по извесен начин, поради повторливоста содржана во определбата, како да значи и извесно сумирање на повеќе дејства: *одев некви – одев вчера – одев денеска = одев три дена*; Во *Штипскиот говор* (Маленко, 2012: 189) се споменува дека употребата на глаголот *сум* во 3л. еднина и множина не е редовна, туку почесто отсутствува кај перфектот.

Од наредната вежба која е преземена од тестот за деветто одд. можеме да го издвоиме примерот: *Тој _____ (дојде) од далеку за да го посети својот роден крај*, во кој, голем број ученици наместо *дошол*, ја пишувале глаголска форма *дојдел*, за која сметаме дека се работи за дијалектно влијание. Според Маленко (Маленко, 2012: 186), кога станува збор за глаголската л-форма во штипскиот говор, кај глаголот *дојде* се среќаваат двојни форми. Така, се среќаваат формите *д'ошол*, *дош'ел*, покрај *д'ошол*. Согласно кон напишаното, во штипскиот говор се среќаваат и формите *нашол*, *најдел* и сл. Во однос на употребата во реченица се izdelуваат несвршените л-форми од свршените глаголи (*дојдел*, *кажал*). Тие не се самојстојни – одат само со некои сврзници и честички (ако, да, ќе и др.): *ако дојдел*, *да дојдел*, *ќе дојдел*. Не може да се каже: *Тој дојдел* (Бојковска, Минова-Ѓуркова, Пандев, Цветковски, 2008: 196), како што среќаваме во некои од тестовите;

И од последниот графикон од вежбата (од истиот тест) во која се бара дадените реченици од *минато неопределено време* да се трансформираат во *идно време*, најголем број неточни одговори се дадени кај третата реченица (*Сме тренирале цело попладне – Ќе тренираме цело попладне*). Во некои тестови се забележува форма за *идно прекажано време* во втората реченица, па, наместо *Гостите доцнеле еден час – Гостите ќе доцнат еден час*, учениците пишувале: *Гостите ќе доцнеле еден час*. Истата појава е забележана и кај следните две барања. Според Граматиката на Конески (Конески, 2004: 496), во состав на идното прекажано време покрај *ќе* влегуваат и формите за перфект од глаголот. Авторот (Конески, 2004: 497) наведува дека со идното прекажано време се прикажуваат дејства што му одговараат како на идно време така и на минато-идно време. Конески продолжува: како прекажано ова време се јавува во сите оние употреби што ни се веќе познати кај идно и минато-идно време.